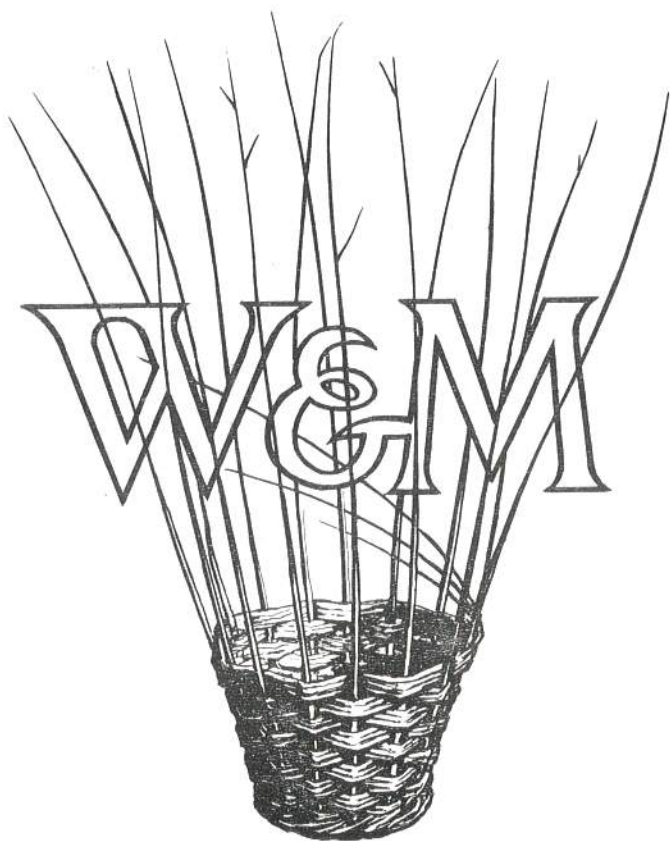

WILG & MAND

1981-4

WILG & MAND

Bulletin van de Stichting Wilg & Mand, gevestigd te IJsselstein.

Doelstelling van de stichting: stimuleren van de belangstelling voor de mandenmakerij en de griendcultuur; organisatie van cursussen mandenvlechten; verzamelen van historische gegevens en materialen; enz.

Bestuur:

Ch. W. Vink te IJsselstein, voorzitter.

C. Tutein Nolthenius te Oisterwijk, secretaris.

P. van den Dool te Boskoop.

A.D. van 't Hoog te Veessen (gem. Heerde).

G.M. Pot - van Regteren Altena te Schoorl.

H.P. Verboord te Vlijmen.

A. Westendorp te Heerde.

Donateurs van de stichting ontvangen het bulletin gratis.

Minimum donatie f 15,-- per jaar.

[illegible]

Redactie:

A. van 't Hoog (Veessen)

J. Ooms (Nootdorp)

G.M. Pot - van Regteren Altena (Schoorl)

ir. C. Tutein Nolthenius (Oisterwijk).

Bijdragen voor het bulletin kunnen gezonden worden aan het onderstaande adres, met vriendelijk verzoek het papier eenzijdig te gebruiken, liefst getypt en anders duidelijk geschreven.

Redactiesecretariaat, Administratie en advertenties:

Nassaulaan 14, 5062 JN Oisterwijk, tel. 04242- 82238.

Bankrekening, t.n.v. de Stichting Wilg & Mand, nr. 41 89 09 083
Amrobank te Vlijmen.

Gironr. van de bank: 109 10 55

Inhoud van dit nummer:

Blz.

- 37 Rede van de voorzitter op de contactdag
42 Verslag van de contactdag op 10 oktober 1981
44 Onderzoek naar de vaktaal van mandenmakers
45 Film over manden
46 Soorten manden in Ameide
48 Sjoerd Visser: Drie randen
3-omslag De computermant, de operator

[illegible]

Rede van de voorzitter op de contactdag

Dames en heren,

We hebben eigenlijk niet durven hopen dat de belangstelling voor onze stichting zo groot zou zijn dat we nu na een jaar 275 donateurs hebben en een contactdag kunnen organiseren waar over de 130 donateurs of belangstellenden naar toe zijn gekomen. U bent hierheen gekomen met uw eigen ervaringen - ideeën en plannen en ook om iets meer te vernemen van de doelstellingen van onze stichting. De stichting opgericht 26 september 1980 heeft zich onder andere tot doel gesteld het stimuleren van de belangstelling van de griendcultuur en de mandenmakerij, en aanverwanten.

Alvorens u te vertellen hoe de stichting tot stand is gekomen eerst wat over de ontwikkeling van de mandenindustrie en griendteelt in het verleden. Ongetwijfeld zullen velen onder u zich afvragen hoe is het allemaal gekomen dat een bloeiende mandenindustrie en griendcultuur zo maar kan verdwijnen, terwijl toch ook nu nog een levende vraag blijft naar mandwerk. Om daarvan een indruk te geven moet ik u meenemen naar het verleden. De mandenindustrie is vrij oud, maar een grote bloei kunnen we constateren aan het eind van de vorige eeuw, deze zette door tot de crisisjaren van 1930. Verminderde handel en activiteiten gaf toen vermindering van de vraag naar onder andere het grote stapelprodukt van verpakkingsmanden.

Na de oorlog 1940-1945 was er weer een grote vraag ontstaan naar manden en teenhout, zowel in het binnenland als het buitenland. Vele mandenmakers hadden direct na de oorlog geen materiaal om aan de grote vraag naar manden te voldoen. De grienden werden toen weer bijgehouden, nieuwe aangelegd en al spoedig draaiden de griendtelers - griendproduktenhandelaren en

de mandenmakers op volle toeren.

In 1954 en 1955 werden jaarlijks nog meer dan 2000 ton geschild en ongeschild teenhout en stokken naar het buitenland geëxporteerd. Oost-Duitsland was in die dagen een grote importeur van ons geschild wit teenhout voor echt hoge prijzen. Totale exportwaarde ruim 1,5 miljoen gulden.

Niemand vermoedde dat in 1956 de klap zou vallen dus nu 25 jaar geleden begon de grote aftakeling van de mandenmakerij en de griendteelt. Want dat jaar stroomden grote hoeveelheden mandwerk vanuit de Balkanstaten West-Europa binnen en wel voor dumpprijzen. De Westeuropese mandenmaker kon, al kreeg hij het materiaal gratis, voor deze prijzen niet werken.

De chaos was compleet. Honderdduizenden kilo's teenhout en stokken waren ineens onverkoopbaar en stortte de prijzenmarkt volkomen in. Zeer weinigen geloofden dat dit het einde zou betekenen van eens een bloeiende mandenindustrie en griendcultuur. De besturen van de mandenmakers- en griendteeltorganisaties deden alles om het schip te keren en afgezien dan dat er een gewichtsgrens per mand werd vastgesteld op het Departement van Landbouw en Visserij in Den Haag, waardoor manden van af 2½ kg niet mochten worden ingevoerd, gingen de importen door.

Al spoedig werden honderden ha griend gerooid en verdwenen de mandenmakers als sneeuw voor de zon. De jeugd liet het als eerste afweten en zocht terecht een goed heenkomen in een andere bedrijfstak. De ouderen bleven, verknocht aan hun vak, vaak voor een karige beloning op de plank en hielden het echte mandenmakersvak in stand en nu 25 jaar later zijn er bijna geen mandenmakers meer te vinden. Ook van de griendcultuur is praktisch niets meer over, natuurlijk vinden we langs wegen en in polders nog grienden, maar vergist u niet, de grootste oppervlakten van deze grienden brengen rijshout voor de waterwerken voort, en is overwegend niet geschikt voor de mandenmakerij. Dit zijn de zogenaamde hakgrienden.

Dank zij de afzet van bindteen naar de wijnstreken in Duitsland en bindteen voor het rijshout en het riet en nog enige kleinere doeleinden is het voor de griendteler mogelijk gebleven een aantal snijgrienden in stand te houden. In de zestiger jaren werden echter ook voor te lage prijzen teenhout en stokken geïmporteerd, daarna brokkelde de griendcultuur met het jaar snel af.

Een paar in de voorgaande jaren vele honderden percelen hak- en snijgrienden jaarlijks te koop werden aangeboden, was in 1971 de laatste openbare verkoping van griendprodukten in Utrecht. Toen werden nog 30 percelen snijteen en 9 percelen waardenhak-hout aangeboden met een oppervlakte van respectievelijk

21,50 en 10 ha.

Nu is er nog een kleine verkoping van uitsluitend hakgrienden in Vianen.

Enkele griendproduktenhandelaren, zijn tevens griendtelers geworden en hielden hun snijgrienden nog in stand, met hun afzet gericht op de Westduitse markt voor bindteen voor de wijnbouw.

Van de totale snijgrienden in Nederland waarvan volgens de laatste gegevens er nog zo'n 100 ha moeten zijn, is ongeveer de helft in dermate slechte staat dat men nauwelijks meer van een snijgriend kan spreken. De rest bestaat in hoofdzaak uit het soort Belgisch rood.

Van de honderden ha amerikaantjes, het beste teentje voor de mandenmaker is zo goed als niets meer over. Hetzelfde geldt voor de teensoorten; zwarte driebast - Oostenrijks grauw - Langbroeks grouw - de Duitse dot en de stamschmidt, ze zijn er niet meer. De mooie en goede katteensnijgrienden kan men moeilijk meer vinden. En wat is er over van de hakgrienden voor mandenmakersgebruik; namen als kneut - kit - karreband - halfvaats en tonnenband, stokken nodig voor de manden en stoelenmakerij, men kent ze al niet meer en het wordt voor de griendhandelaar een steeds moeilijker zaak deze te bemachtigen.

Helaas vinden de griendtelers, de griendproduktenhandelaren en in mindere mate de mandenmakers het nu na 25 jaar een bekeken zaak. 25 jaar tegen stroom op roeien vooreen te karig bestaan, met ook nog de laatste jaren steeds meer tegenwerking van de overheid en allerlei natuur- en milieugroepen van wat wel en niet mag, dat laat zijn sporen na.

Er is dan ook vandaag uit deze belangrijke griendtelersgroep bijna niemand op deze contactdag en dat is begrijpelijk maar wel jammer, want zonder materiaal géén manden, en geen creatieve bezigheid. En als ik dan voor me zie, hoe een jaar geleden een invalide mandenmaker, die al geruime tijd zonder teenhout zat, enkele bossen omhelsde en zei: "nu kan ik weer wat doen met m'n handen", is het gelukkig dat de Stichting Wilg en Mand is opgericht om een stuwende kracht te zijn tot instandhouding van deze bedrijfstak. Een aantal mensen die elkaar ontmoetten bij de, de laatste jaren gecombineerde vergadering van de Hout- en Teenpachtersbond en de Nederlandse Vereniging van Mandenmakerspatroons zagen met vrees dat het ambacht van manden maken, als er niet snel wat gebeurde, heel snel uit Nederland geheel verdwenen zou zijn. Zij hebben samen de Stichting Wilg en Mand in het leven geroepen om te trachten met vereende krachten van geïnteresseerde teentelers, mandenmakers en belangstellenden buiten deze branche het ambacht in stand te houden.

Er bleek namelijk bij de burgers grote belangstelling te bestaan om het vlechten te leren en aldus waren er op enige plaatsen al een paar cursussen georganiseerd in manden vlechten. De idee van de stichting was in Nederland meer belangstelling voor de Nederlandse mand te kweken en veel meer mensen met het vlechten in contact te brengen. Meer belangstelling voor het goede Nederlandse produkt zou dan tevens het gebruik en dus de aankoop van manden moeten bevorderen.

Oude, allround vakkundige mandenmakers zouden hun kennis en ervaring over moeten brengen op jonge enthousiaste mensen. Hieruit zouden dan wellicht mensen voortkomen die met de nodige handelsgeest weer wat van het ambacht kunnen gaan maken zoals dit in andere Westeuropese landen als Frankrijk en Duitsland nog wel het geval is.

Uiteraard op beperkte schaal produkten maken voor een vraag die er zeker is en die te vergroten is in onze huidige meer op de natuur gerichte maatschappij. Het aantal mensen dat een mandenmakerscursus volgt breidt zich mede door stimulansen van de stichting steeds uit. De secretaris zal u straks hier iets meer over vertellen. Het verheugt ons een steeds toenemende mate van belangstelling te ondervinden en naarmate wij naar buiten treden zal die belangstelling blijven groeien.

Er komen door de slechtere economische toestand ten lande steeds meer mensen vrij die wat willen en moeten doen. Het creëren van een mand van een milieu-vriendelijke wilg, in welke vorm ook, geeft voldoening, men is actief bezig, maakt zich nuttig en men kan er een ander vaak veel plezier mee doen. Voor dit werk is grondstof nodig en we zullen bijna van de bodem af moeten beginnen met de aanleg van nieuwe grienden. En dan nog is het telen van teenhout en stokken, het snijden, sorteren en schillen, kortom het gereedmaken van de wilg voor de mandenmaker van een goede bruikbare kwaliteit geen eenvoudige zaak dat veel meer vakmanschap vraagt dan dikwijls gedacht wordt.

De taak die de stichting op zich genomen heeft is geen eenvoudige maar de moeite waard om ons in te zetten voor dit doel. Er is veel te doen en vergeet dit niet, de tijd is nog zo kort, want we moeten goed gebruik maken van de kennis die nu nog bij de ouderen aanwezig is.

De stichting stelt zich ook tot doel wat betreft het manden maken.

1. Het overdragen van de handvaardigheid.
2. Het vastleggen van de technieken in woord en beeld.
3. Het verzamelen van literatuur - dia's - films en andere documentatie.

4. Het streeksgewijs op lijst zetten van daar gebruikt mandwerk.
5. Het verzamelen prepareren van vroeger gebruikte manden en gereedschappen.

Voor grienden

Het stimuleren van de aanleg van grienden, speciaal geschikt om manden van te vlechten. Naast de aanleg en ook het onderhoud, het snijden en het verdere gereedmaken voor de mandenmaker zoals het schillen en buffen. Daarnaast ook onderzoek hoe deze werkzaamheden vroeger gebeurden volgens streeksgewijze methoden. Kortom een algeheel historisch onderzoek naar de teelt, handel en verwerking van teen en stokken.

De stichting is inmiddels begonnen gegevens te verzamelen. Een student aan de Landbouwhogeschool te Wageningen heeft een opdracht ontvangen om een uitgebreid onderzoek te doen naar wat nu nog over is van de Nederlandse mandenmakerij.

Met diverse mandenmakers is contact opgenomen om hen te vragen behulpzaam te zijn bij het opzetten van cursussen voor het vlechten met wilgeteen.

Om u te stimuleren ons hierbij te helpen is deze contactdag onder andere bedoeld. Daarom laten wij, voor velen allicht als eerste kennismaking met de wilg en manden, de film van de heer Jan Beekmans zien, waarin de teelt, de oogst en het vlechten aan de orde komen.

Verder staan op het programma korte inleidingen over het verzamelen, bewaren en registreren van oude voorwerpen en gegevens. Dit door deskundigen van het Openluchtmuseum, waar we vandaag te gast zijn.

Veel van de vakkennis die nodig is om in deze branche je brood te verdienen hebben onze voorvaders meegenomen in het graf. Hun ervaringen hebben zij helaas niet op papier gezet, soms konden ze niet lezen of schrijven, toch waren ze koopman - griendteler of mandenmaker.

Als u zich dooreen van eerdergenoemde activiteiten aangesproken voelt, u weet er misschien het echte van, u hebt foto's - literatuur films - verkopingsboekjes of ander historisch materiaal, en u wilt zich hierin gaan verdiepen, meld u dan aan bij het bestuur, wij kunnen uw hulp goed gebruiken, en niet in de laatste plaats door ons informatie te verschaffen die we in ons bulletin kunnen publiceren ten bate van anderen.

De tijd is zo kort en ontglipt je als droog zand door de vingers. Gesterkt door uw enthousiasme om in zo grote getale te komen, zullen we met uw hulp aan het werk slaan op alle gebieden die de stichting zich ten doel heeft gesteld.

Op zaterdag 10 oktober verzamelden 75 donateurs van de stichting zich met ruim 60 introducées in de zijzaal van het restaurant van het Openluchtmuseum. Het was er vol want op zo'n massale opkomst had het bestuur nimmer durven hopen en een ruimere zaal was niet op korte termijn te realiseren.

De aankleding van de zaal met wat mandwerk uit de collectie van het museum en wat van Arie van 't Hoog gaven de vroegkomers wat te zien en stof tot discussie en contact leggen met anderen. Vormer had rotan manden meegebracht die door middelbare-schoolleerlingen waren vervaardigd.

De voorzitter de heer Vink opende de vergadering met een rede die een overzicht gaf van de ontwikkeling van de mandenmakerij van het verleden naar het heden. De dalende produktie en het snel slinkende aantal mandenmakers was reden tot oprichting van de Stichting Wilg en Mand. Een algemeen applaus onderstreepte de waardering voor de rede en het nemen van het initiatief om aandacht aan het mandenvlechten in Nederland te wijden.

Het volgende punt van de agenda was het vertonen van twee films. De eerste film getiteld "Het maken van een kaakmand" door de Harderwijkse mandenvlechter B. Fiegen, gemaakt in 1970, was eigendom van het Zuiderzeemuseum. In zwart wit werd een goed beeld gegeven van het vlechten, alles in een tempo, dat een leek de indruk krijgt dat vlechten makkelijk werk is.

Voor kenners en mandenmakers gaf de snelheid van bewegingen het hoge tempo aan dat vroeger vereist was om per dag voldoende te maken voor een matig inkomen.

Het woord kaakmand gaf discussie. Volgens zeevissers zou het model van een kaakmand heel anders zijn dan wat getoond werd, want doel van een bijvoorbeeld Katwijkse kaakmand was dat de vis erin gespoeld kon worden en dat was bij het gedemonstreerde model bepaald niet het geval. Echter de naamgeving in Harderwijk kan anders zijn dan in Katwijk. Iets voor de vaktaalmensen om uit te zoeken.

De tweede film gemaakt door Jan Beekmans, die ook in de zaal aanwezig was, heet "Manden" en laat in kleur en geluid zien hoe teen gesneden en behandeld wordt voordat het gebruikt kan worden. Ook het buffen komt uitvoerig aan de orde.

Daarna zien we de mandenmaker de mand van bodem tot rand in vogelvlucht maken.

Deze film heeft in onze ogen grote waarde, mede omdat veel van de oogst en behandeling van de teen wordt getoond waardoor het een goede film is voor de propaganda van onze Stichting Wilg en Mand.

worden gebracht werden korte inleidingen gehouden door de heren Wander en Van Linge. Een apart verslag treft u elders in het bulletin aan.

Hierna was er mogelijkheid voor algemene informatie. Gevraagd werd of de mandenmakers in de zaal wilden opstaan en zich bekendmaken.

We konden de volgende namen noteren (in de hoop niemand te hebben overgeslagen).

Aangeenbrug, uit Lisse	Romp,	uit Hoogkerk (Gr.)
Cuenen, uit Horst (L.)	Sluiter,,	uit Huissen (Gld.)
v.d. Dool, uit Boskoop	Vink,	uit IJsselstein
v. 't Hoog, uit Veessen (Heerde)	Westendorp,	uit Heerde
Kooijmans, uit Schijndel	Wentink,	uit Hengelo (Gld.)
Muris, uit Stein		

Door de vergadering werd een aantal suggesties gedaan zoals:

- in de IJsselmeerpolders moet ruimte te vinden zijn om vlechten te telen;
- maak reclame op de Floriade 1982 want daar wordt wat teen geteeld en demonstreert een mandenvlechter;
- houd jaarlijks een bijeenkomst met liefst een excursie;
- probeer het motief van de Nederlandse mand uit te dragen bijvoorbeeld op postzegel of bankbiljet.

De heer Vormer, leraar handvaardigheid op de Vrije School in Den Haag vertelde van zijn gunstige ervaringen om het mandenvlechten in klasseverband te doen. Met rotan, een makkelijker produkt dan twijg, kunnen kinderen in een vrij korte tijd een mandje maken, wat vooral zijn nut vindt in de algehele inzet van geest en lichaam die hiervoor nodig is. Zijn devies is, "mandenvlechten is een gezonde therapie" en hij heeft dit nu al op $\pm$ 120 kinderen van $\pm$ 15 jaar toegepast.

De ochtend was langzamerhand naar het begin van de middag gelopen. Men werd hongerig en tegen 2 uur zou de voorzitter de enthousiaste bijeenkomst, welke gelukkig door een vooruitziende donateur fotografisch wat is vastgelegd sluiten, met genoeg constaterend dat het meer dan voldaan had aan de verwachting van het bestuur.

o-o

Parapluie gevonden

Op de contactdag is aan de kapstok in het Openluchtmuseum een kleine zwarte vouwparapluie achter gebleven.

Deze is nu bij de secretaris wachtend op een bericht van vermissing.

grote belangstelling voor de contactdag en gelukkig ook jon

o-o

Film over de oogst en behandeling van teen en het mandenvlechten

Een heuglijk feit is dat de film "Manden" gemaakt door Jan Beekmans en vertoond op de contactdag in Arnhem door de stichting aangekocht is.

Dit is mogelijk gemaakt door een zeer roale gift van het Prins Bernard Fonds die tweederde van de kosten voor zijn rekening nam.

Het doel van de aankoop van een copie is om het origineel zoveel mogelijk te sparen zodat voor propaganda en informatie aan belangstellenden deze copie kan worden gebruikt. De stichting zal de film graag ter beschikking stellen aan hen die hem willen vertonen aan allerlei groepen mensen.

Technische gegevens: 32 mm breed, 25 min. in kleur en met magnetisch geluid.

Aanvragen voor het gebruik richten aan de secretaris van de stichting.

foto: L.Wegeling.

Onderzoek naar de vaktaal van mandenmakers

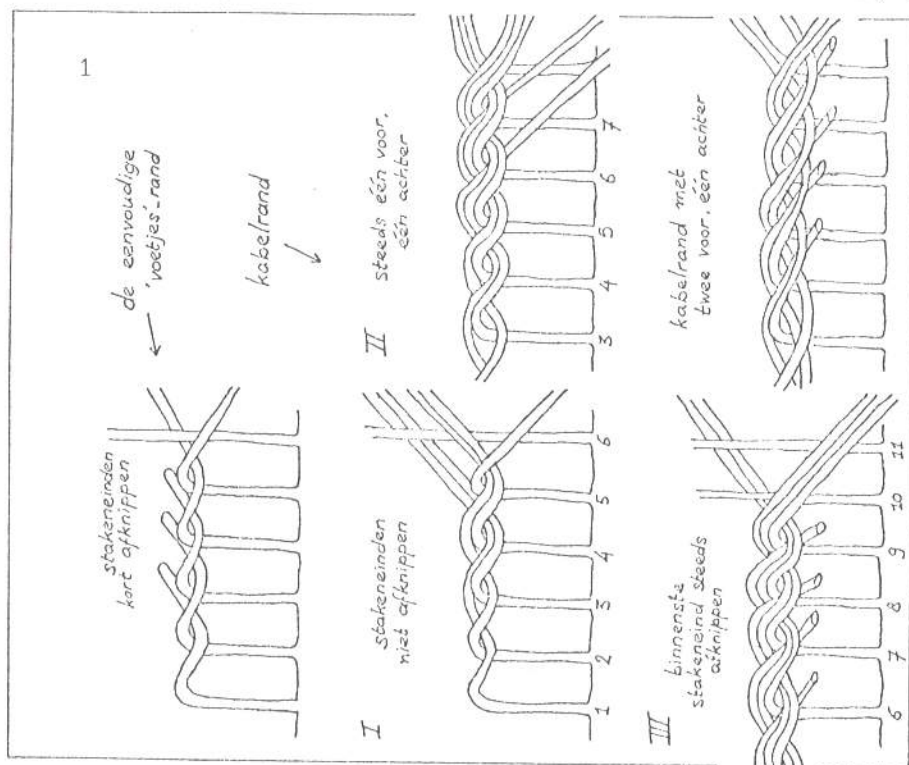
Deze voorlopige opgave van mandensoorten en maten zoals die vroeger gemaakt werden, ontvingen we van P.L.v.d.Leeden uit Ameide. Wie maakt een soortgelijke lijst van zijn regio:bedrijf?

	Lengte	Breedte	Hoogte	Lengte bodem	Breedte bodem	Opmerkingen
Hele vismanden	63	45	38			100 pond
Halve vismanden	53	40	33			
Sterke vismanden	63	45	38			rotan oor en smal gesleeuwd
Kabeljouwmanden	85	55	35	65	35	
Halve kabeljouwm.	77	48	28	67	38	
Zalmmanden gr.	94		15		18	
Zalmmanden kl.	85		15		17	
Uitrusters	70	50	45			div. vissoorten
Grote zeigers	54	38	26	45	27	visfilé
Kwart vismanden	50	32	26			
Vismanden bruin	62	42	35			
Garnalenmanden		35	36		26	
Vleesmanden taps	63	45	37	53	35	
Ossevleesmanden	60	50	41	46	36	
Spekmanden	59	41	24			
Peenmanden		42	28		28	
Grote ovale manden	93	74	74	65	54	
Middel ovale manden	75	58	45	64	42	
Tabaksmanden ovaal	88	65	50	76	52	voor verzending
Grote ronde "tabak"		80	75		60	
½ HL manden		47	44		31	
1/3 HL manden		44	36		29	
Grote planten	76	55	33	60	43	
Ovale plukmanden	43	29	22	30	20	
Grote boutmanden	50	50	45	50	50	
Halve boutmanden	30	30	28			voor ijzerwerk
Moerboutmanden	40	40	35			
Kleine moerbout	34	28	22			
Flessenmanden 5 lt		28	38		22	bol
Flessenmanden 25 lt		38	40		29	bol
Flessenmanden 5 lt		23	25		17	

Bladerend in oude jaargangen van het Duitse blad "Flechtwerk" (1), te leen gekregen van Ch.W. Vink, kwam ik enkele interessante artikelen tegen. "Flechtwerk" is -of liever: was, want het blad schijnt niet meer te bestaan- een vakblad voor onder meer de Duitse mandenmakerij. Het staat dan ook vol met advertenties, berichten over handel, import en export e.d. Maar men treft ook bijdragen aan, waarvan een amateur-mandenvlechter zoals ik heel wat kan opsteken.

Zo is er de artikelenreeks (2) van Christoph Will over "stakenvervlechtende randen". De auteur geeft een echte wetenschappelijke verhandeling, waarin hij de op vlechtwerk voorkomende randen indeelt in soorten en ondersoorten. Hij erkent daarbij, dat deze indeling niet uitputtend is, en dat men, uitgaande van de basistechnieken der verschillende soorten, in beginsel een oneindig aantal randen kan verzinnen.

Dit denkbeeld wil ik gebruiken bij de nu volgende beschrijving van een drietal randen. Ik vergelijk daarbij steeds een eenvoudige rand met een daarvan afgeleide, wat ingewikkelder rand. Deze ingewikkelde rand is echter nooit zo moeilijk, dat

u er maar beter niet aan kunt beginnen. Wel waren de drie randen mij voorheen onbekend, en ik deel dan ook mijn "ontdekkingen" graag met u.

Als bodemrand of rand voor vlechtwerk van klein formaat worden vaak "voetjes" gebruikt. Men knipt de staken om naar rechts, één voor en één achter, knipt de stakeneinden kort af (zie afbeelding) en klaar is Kees. Als je nu de stakeneinden niet afknipt, maar verder verwerkt met de volgende staken (zie afbeeldingen), krijg je een kabelrand. Deze ziet eruit als een kabel met twee strengen die om elkaar heen gewonden zijn. De rand is van Duitse oorsprong en komt onder meer al voor op manden in de gravures van Albrecht Dürer.

Belangrijk is, dat de twee bundels stakeneinden, waarmee u vlecht, ongeveer even dik blijven. U kunt daartoe steeds de stakeneinden tellen en het overtollige wegknippen (zie afbeelding). Maar u kunt ook de stakeneinden steeds volledig verwerken. De bundel wordt dan wat dikker, zodat hij soms niet meer goed met één voor en één achter gevlochten kan worden. In dat geval schakelen we over op twee voor en één achter (zie de laatste afbeelding).

De kabelrand, die ik zelf vlocht, zag er enigszins rommelig uit. Dat kwam vooral doordat je de afzonderlijke windingen van de kabel niet goed van elkaar kon onderscheiden. Dit is te voorkomen door de stakeneinden in de bundel enigszins mee te draaien met de vlechtrichting. De bundels krijgen dan elk op zich meer samenhang. Dit is, ook voor mij, vooral een kwestie van veel oefenen.

In 1966 legde, zo blijkt uit een bericht in "Flechtwerk" (3), een studente aan de Staatliche Fachschule für Korbflechterei te Lichtenfels haar meesterproef af. Het was Zuster Osanna. Zij gaf ook een nauwkeurige beschrijving van een door haar gebruikte vlechtrand. Dit is een wat ingewikkelder variant van de gewone vlechtrand (zie afbeeldingen), die zich vooral goed leent voor manden van een wat groter formaat. Als je de rand met enkele staken vlecht (zoals op de afbeeldingen), bestaat het gevaar dat je een soort holle "doorkijkrand" krijgt. Ik vlocht de rand met dubbele staken geschildte teen, en het resultaat was een brede, volle en goed ogende rand, niet eens zoveel moeilijker dan de gewone vlechtrand. Van harte aanbevolen dus. Ik hoop, dat de afbeeldingen verder voor zich spreken.

De boogjesrand kennen wij vooral als rand voor pitrieten matjes. De techniek is eenvoudig: men buigt de staak naar rechts; achter de volgende staak langs, en steekt het aangepunte uiteinde naast de derde staak terug in het vlechtwerk (zie afbeelding). U kunt vermoeden, dat hier talloze variaties moge-

lijk zijn. Een zéér vergaande variant trof ik aan op een Joegoslavisch mandje, dat ik ergens op een keukentafel tegenkwam. Er lag een kleedje in en de harde bolletjes voor het ontbijt werden erin geserveerd. Het is bepaald geen stevig mandje, maar de vormgeving met het opstaande gedeelte van vervlochten hoogjes vond ik dermate mooi, dat ik het mandje na-gevlochten heb. En wel (anders dan op de afbeeldingen) met dubbele staken geschildte teen.

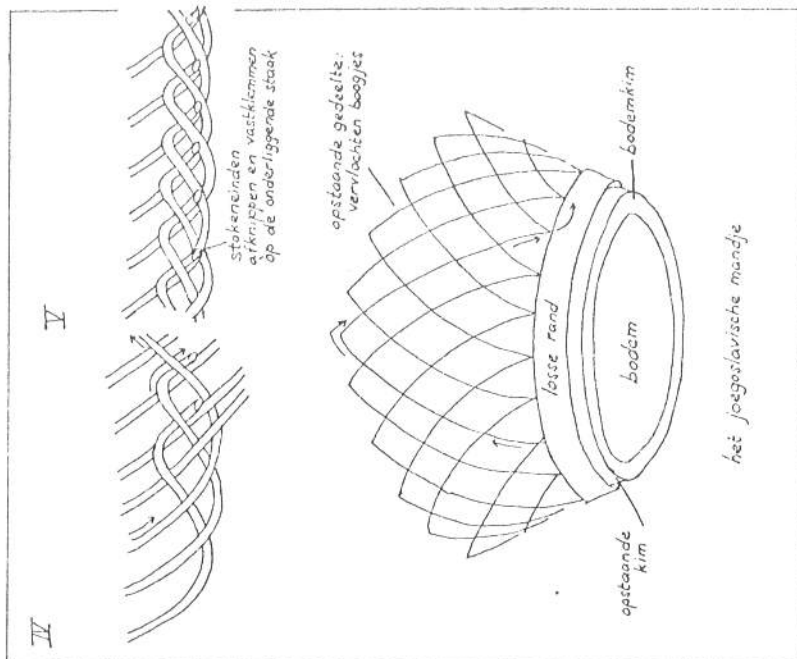
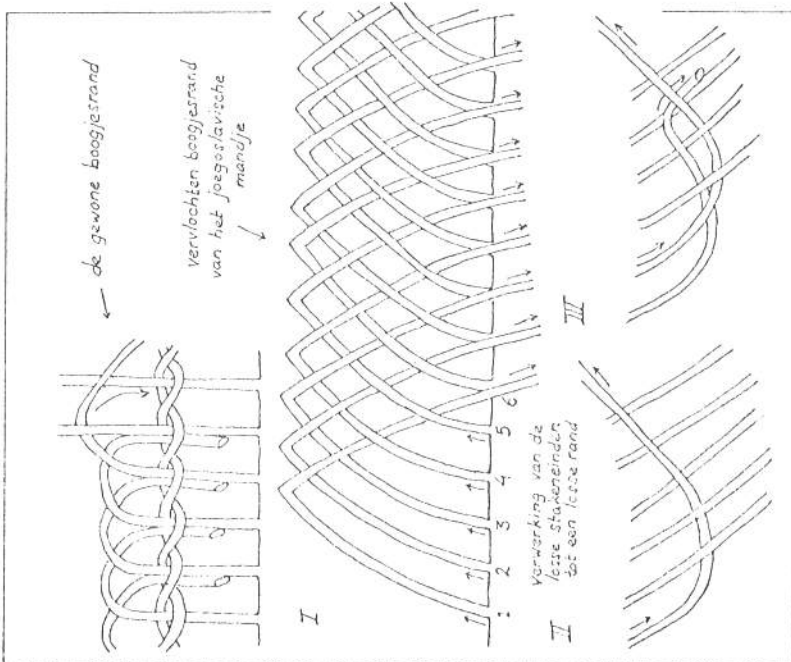
Men buigt hier dus de staak naar rechts, knikt hem op een bepaalde hoogte (maatstokje gebruiken) en buigt hem terug naar de rand ter hoogte van de zesde staak. Daar verdwijnt hij niet in het vlechtwerk, maar wordt hij vastgezet met een wasknijper. De zo ontstane bogen worden met elkaar vervlochten (zie afbeelding). Als alle staken gebogen zijn nemen we de wasknijpers weg, en door de vervlechting van de bogen is het geheel al vrij stevig. De overblijvende stakeneinden worden verwerkt in een rand, die alleen aan de neergaande stakeneinden vastzit, maar juist door deze stevigheid goed blijft zitten. Deze rand is vrij moeilijk (zie afbeeldingen). Met name de afgeknipte uiteinden, vastgeklemd op de onderliggende stakeneinden, willen nog wel eens losschieten. Lijm deze uiteinden desnoods vast met een beetje houtlijm.

Bij het vlechten moet u erop letten, dat de rand net boven de opstaande kim tegen de staken aan komt te "hangen". Let er ook op, dat de bogen tijdens het vlechten van de rand in hun oorspronkelijke stand blijven staan. Het is allemaal vrij moeilijk, maar als het lukt hebt u ook wel iets moois.

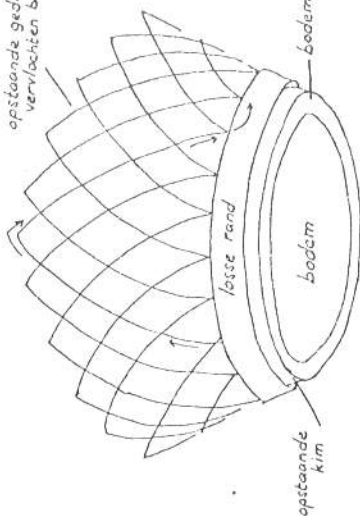
Sjoerd Visser,
Oostenrijkstraat 14,
3402 AK IJsselstein.

Noten:

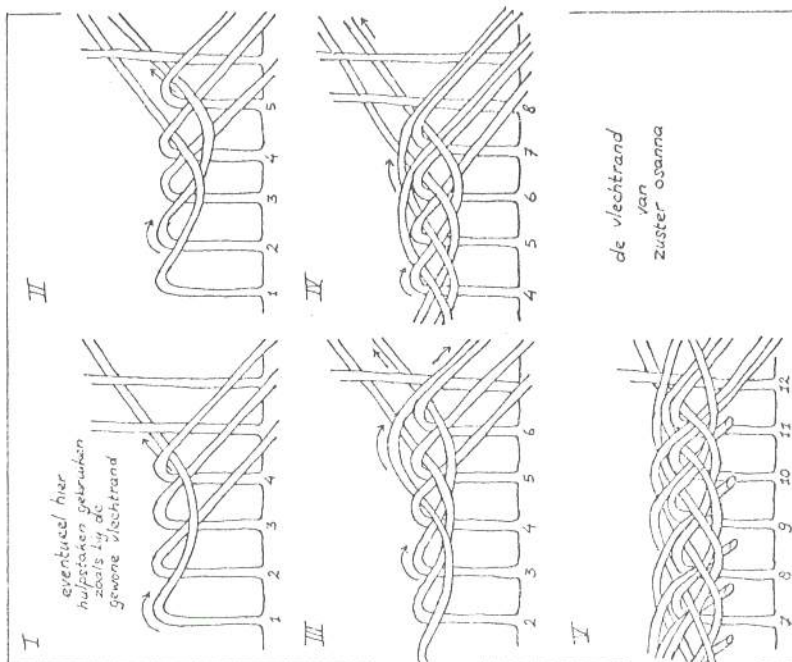
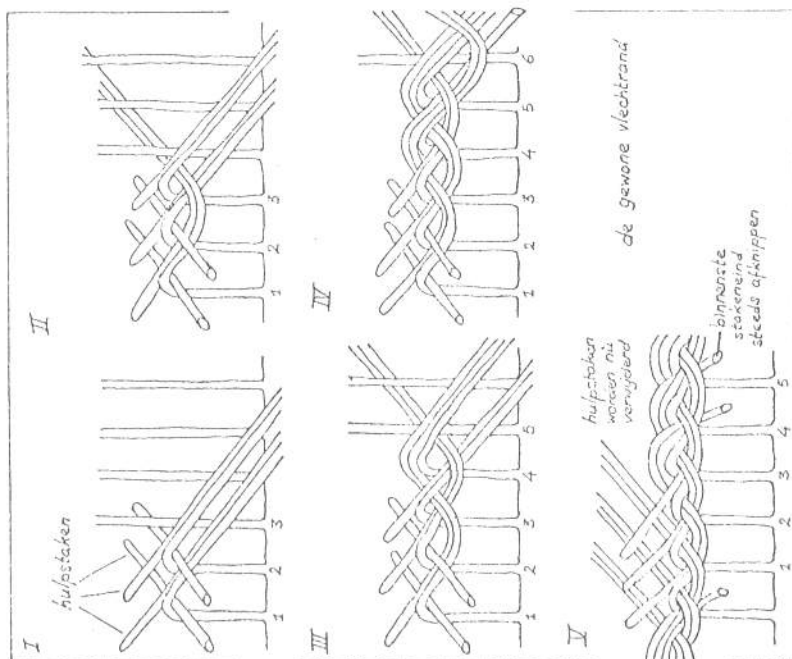
- (1) "Flechtwerk", Fachzeitschrift für Flechtwerk, Baby und Kinderbedarf, Garten-, Klein- und Polstermöbel, Kunsthandwerk; Verlag Emil Patzschke, 8632 Neustadt bei Coburg, W. Duistland.
- (2) "Flechtwerk" van onder meer maart en april 1966.
- (3) "Flechtwerk" van februari/maart 1967.

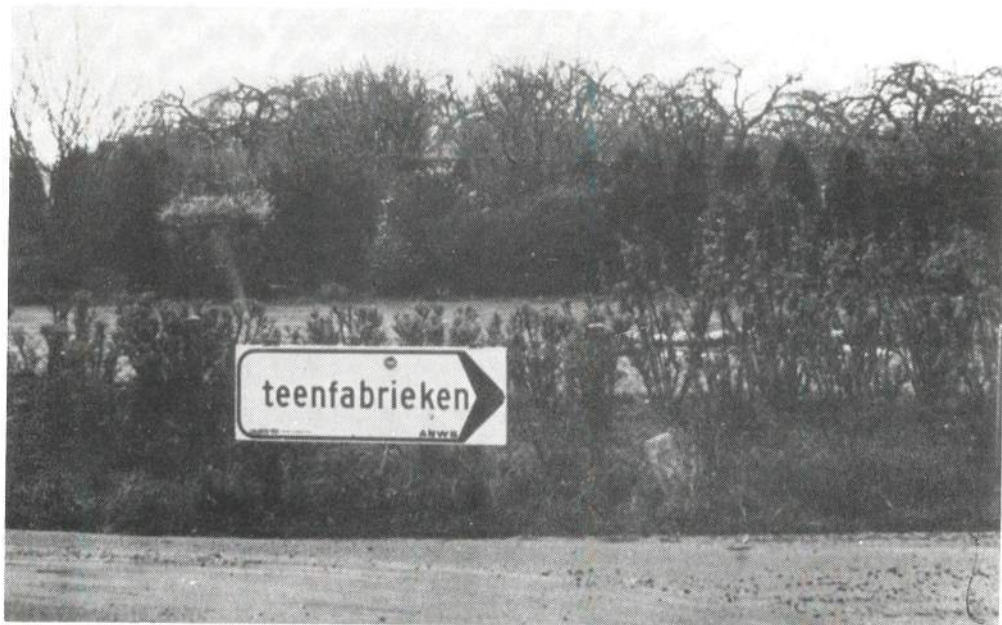

opstaande gedeelte:
vervlochten boogjes

het joegoslavische mandje

Het gedicht over de computerman in het vorige nummer is de nachtmerrie die ontstaat als natuurlijke reactie na het zien van dit bord.

o-o

De computerman: de operator

Hoe liep het af met die teenfabrieken?
Hoe ging het verder met de staf?
U zult daarover nu gaan horen.
Ze hadden hun gezicht verloren,
En bijna liep het tragisch af.

De robot ligt er nu te roesten,
De operator leed aan stress.
Daartegen vond hij nergens baat,
Zijn vrouw die was ten einde raad;
Voor allen was 't een harde les.

Totdat er uitkomst werd geboden.
Een gastvrij paar op 't platteland
Met onze operator zeer begaan,
Had nog een bed op zolder staan
En bood hem zo de helpende hand.

Daar heeft hij zestig uur geslapen
Toen erf en groentetuin verkend.
Door 't vriendelijk paar tegood gedaan
Kon hij 't leven al beter aan.
Die man was alles wel ontwend.

Zijn gastheer, 't was een mandenmaker,
Toonde de werkplaats aan zijn gast.
Verbazing kreeg de overhand:
Zo'n vakman máákt gewoon een mand!
En de oren zitten stevig vast.

't Computerdom raakte vergeten.
Hij ging eigenhandig aan de slag;
Zat op de plank, deed goed zijn best
En leerde 't aardig op het lest,
Werd compagnon op zekere dag.

Totdat hij, van zijn stress genezen,
Begon te denken als voorheen:
Die arbeid hier is veel te duur
Inplaats van 4000 stuks per uur
Maak ik er hier niet meer dan één!

Hij is - gezond - weer weggetrokken.
Voelt zich weer uitermate kwiek
En ook tot vlechten steeds bereid
In ieder uurtje vrije tijd.

.....
Hij werkt nu op een STEENfabriek.

M.P.